

הזבל והסביבה

ממשקי זבל ברפת ופתרונות קצה לזבל

הטיפול בזבל הרפת ובפתרונות הקצה שלו עולים כיליונים בכל רפת. בתחילת הדרך לא הייתה תורה בדוקה שניתן היה לאסוף אותה ושיטת הטיפול הייתה "ניסוי וטעייה" שגבתה מחיר כבד. המשרד להגנת הסביבה מלווה את הרפת עוד בטרם הרפורמה ויחד איתו, אנחנו מתלבטים, בקשיים רבים, בפתרון הרצוי לרפת החלב. **ד"ר אילן צדיקוב**, שמרכז את הנושא מטעם המשרד, מתאר את המשמעויות של סוגי הפתרונות ואת מדיניות המשרד בשנים הקרובות. התייחסות לפתרונות האזוריים תובא בחוברת הבאה

הקדמה

היום כבר ברור לכל, שנקודת המפגש הבעייתית והכואבת, בין הרפת לסביבה, היא הזבל. משק חלב הנו בית גידול אינטנסיבי שבו מספר גדול של פרות חיות על שטח מצומצם. ההפרשות מרוכזות בד"כ בתחום המצומצם של הרפת, או מפוזרות על פני השטח בסביבתה. במהלך השנים מאז הקמת משק החלב בישראל, פעלו הרפתות ללא אמצעים שנועדו לבדודם ממי התהום. ברפתות רבות אצירת הזבל התבצעה ב"לגונות", או בערמות מסביב לרפת, או בשדות הסמוכים. עקב כך, באזור הרפת מצוי באופן תמידי עומס מזהמים אדיר.

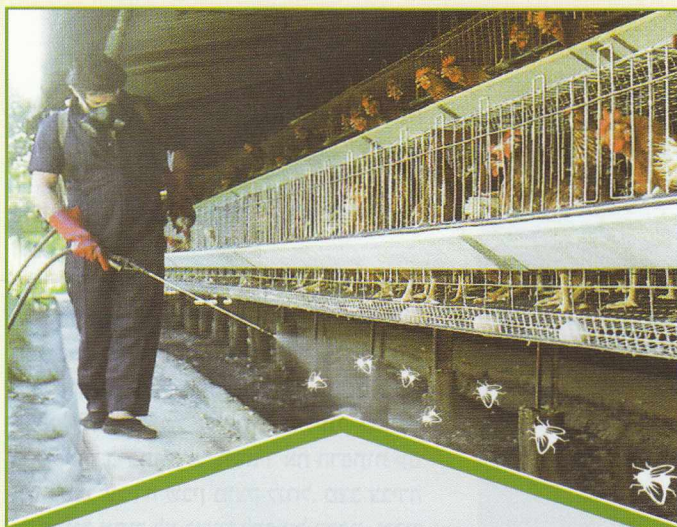
בסביבה, כמו ברפואה או בחקלאות, שם המשחק הוא הריכוז. אותה תרכובת חנקן, כשהיא מפוזרת בשדה ומוגשת במינון הנכון לצמח, נצרכת כולה על ידו ומשמשת כחומר הזנה. כשהיא זולגת באופן מרוכז מחצר הרפת או מערמת זבל שעומדת בשדה תחת הגשם, מסכנת את מי התהום ואת בריאות הצורכים אותם

בסופו של דבר, כל הזבל, גם זה שישמש להפקת אנרגיה, מגיע לפיזור חקלאי בשדה, וטוב שכך. בסביבה, כמו ברפואה או בחקלאות, שם המשחק הוא הריכוז. אותה תרכובת חנקן, כשהיא מפוזרת בשדה ומוגשת במינון הנכון לצמח, נצרכת כולה על ידו ומשמשת כחומר הזנה. כשהיא זולגת באופן מרוכז מחצר הרפת או מערמת זבל שעומדת בשדה תחת הגשם, מסכנת את מי התהום ואת בריאות הצורכים אותם. בד"כ זבל מיושם בשדות במינונים סבירים, המאפשרים לנצל את יתרונותיו תוך סיכון סביבתי זניח. הבעיה הסביבתית נובעת מהאצירה: אחסון הזבל עד לפיזורו בשדה. חלק נכבד מתשתיות איכות הסביבה שהוקמו במסגרת הרפורמה, כולל המפעלים האזוריים לטיפול בזבל, נועדו למנוע את ההשפעה השלילית של אצירת הזבל (מעקות המאצרה מסביב לשטחי השיכון, רצפות הבטון בחצרות הבלתי מקורות, הגנות, וכמובן, מאצרות הזבל).

עובדות ומספרים על הזבל הארוגני בישראל

1. כמות ההפרשות שמייצרת פרה חולבת (צואה + שתן): 50-55 ליטר ליום = 18 מ"ק לשנה. לכן נוספות הפרשות העגלות (עגלה מפרישה 1/3 מחולבת, מספר העגלות בעדר כ-80% ממספר הפרות), הפרשות העגלים (כמויות קטנות) ומעט מי צינון, סה"כ כ-25 מ"ק לשנה לחולבת נורמטיבית.

2. ברפת הבנויה מחצרות רביצה מרופדות, מדרכים ומכון חליבה, תתחלק כמות זו: 10% בבור השיקוע של המחלוב (וחצר ההמתנה), 30% בחצר הרביצה, 60% על המדרך. ברפת הבנויה מתאי רביצה תתחלק הכמות: 10% בבור השיקוע של המחלוב, 90% על המדרך.
3. ההפרשות, כפי שהן מופרשות מהפרה, מכילות ריכוז של כ-12%-13% חומר יבש.
4. בסך הכול כמות ההפרשות מענף הבקר כולו, כולל פיתום ובקר לבשר, נאמדת בכ-5 מיליון טון בשנה, בריכוז של כ-12%-13% חומר יבש (600,000 טון ח"י).
5. הפרשות אלו מכילות כ-25,000 טון חנקן (ריכוז החנקן בזבל 3.9% על בסיס ח"י), כ-4,500 טון זרחן (0.7% מח"י), חומר אורגני, אך גם מלח, בורון ועוד.
6. בפועל, ריכוז החומר היבש בזבל שמצטבר ברפת נע בין 6%-25% בהתאם לממשק (טפחות, חצרות פתוחות או מקורות, גובה הסככה, שימוש בחומרי רפד סופחים, שיטת פינוי הזבל מהמדרכים, צינון, אוורור).
7. למצב הצבירה של הזבל השלכות משמעותיות לגבי דרכי הטיפול בו ולכן גם לגבי ההשלכות הסביבתיות שלו. האצירה ברפת, הפינוי מהרפת, השינוע, העיבוד והיישום בשדה תלויים במצב הצבירה: - בריכוז של 1%-2% ח"י, הזבל במצב צבירה מימי לחלוטין. - בריכוז של 6% ח"י, הזבל עדין נוזלי,

קסם

להדברת זבובים בוגרים במשק החי

דלתאמטרין, מהדור החדש של הפריטוראידים.

ריסוס בבתי גידול של בעלי חיים: כלולים, רפתות, זירים, אורוות ובתי גידול אחרים. הטיפול יעשה כאשר החיים אינם נוכחים. ניתן להכניסם למקום רק לאחר התייבשות.

הריסוס במקומות התקהלות הזבובים: רצפת המבנים והקירות, חלונות ודלתות, ובמקומות אחרים המועדפים על ידם.

תכשיר רב עוצמה. הדברת הזבובים חזקה ומהירה ע"י מגע או נשימה.

ללא אפקט דחיית חרקים. זבובים ילכו חופשי בשטח המרוסס ויספגו אל גופם את כמות החומר הנדרשת להדברתם.

פעיל גם בתנאי אקלים קיצוניים.

האלטרנטיבה הטובה ביותר לתכשירי פרמטרין וסיפרמטרין - במקומות עם תגודת זבובים.

לשרותכם ביעוץ והדרכה:

רמי שניידר

מנהל תכשירי תברואה ווטרינרית

נייד: 052-6056069

משרד: 08-9242412 פקס: 08-9245051

מכתשים
מפעלים כימיים בע"מ

אילן צדיקוב - המשרד להגנת הסביבה

סמך, אך נשאב במשאבה (זבל טפחות).

- בריכוז של 10%-15% ח"י, מצב הצבירה של הזבל הוא בין נוזל למוצק, שאינו ניתן לעירום בערמה, קשה לטיפול כחומר מוצק באמצעות שופל ומשאית, אך גם קשה לטיפול כנוזל באמצעות משאבה ומכלית.

- בריכוז מוצקים של 22% ומעלה, הזבל נחשב למוצק ומתנהג בהתאם (זבל מפרדה, זבל חצרות או זבל שהתייבש).

ממשקי הזבל ברפת

ממשק זבל רטוב - זבל המדרכים נגרף או נשטף לבור ערבול ולמפרדה מכנית שמפרידה אותו לפאזה מוצקה ולפאזה נוזלית (תשטיפי מפרדה).

ממשק זבל יבש - זבל המדרכים נגרף למאצרות ומטופל ומסולק כפי שהוא, ללא סחיטת התשטיפים ממנו במפרדה מכנית, דוגמת הרפתות המשפחתיות.

עם הרפורמה נולדה התפיסה של "רפת בועה" שמזהמים לא מחלחלים ממנה ולא ניגרים ממנה על פני השטח, וכל תוצרי הלוואי שנפלטו ממנה חייבים להיקלט בצורה מסודרת להמשך טיפול. המדיניות שנבחרה ע"י המשרד להגנת הסביבה מלכתחילה, היא לא להתערב במה שקורה בתוך הבועה, אלא רק בפליטות (כולל נושאים בעלי השלכות סביבתיות, כמו שיטת תאי הרביצה. ממשק זבל הכולל מפרדה, שיטות צינון, צורה וגובה הגגות ועוד). ברור, שכל שהזבל יבש קל יותר לטפל בו: להערים, להעמיס, לאצור ולפזר. מפרדה מכנית עשתה את זה לזבל המדרכים הרטוב, ולזבל מפרדה (המקטע המוצק) יש אפילו ערך יותר מכלל קטגוריית זבל אחרת.

ממשק הזבל הרטוב וחסרונותיו

כל עוד יכול היה הזרם הנוזלי היוצא מהמפרדה (תשטיפים, "ליקר") לזרום לוואדי, הפתרון היה היעיל ביותר. מכאן נבעה שיטת הטיפול בזבל המדרכים (ממשק הזבל) שהייתה מקובלת עד לאחרונה ברוב הרפתות השיתופיות: תעלת איסוף זבל, בור ערבול, מפרדה והתשטיפים לוואדי. משקים שדבקו בממשק זבל רטוב נדרשו לפתרון קצה לתשטיפי המפרדה. תקציב מיוחד הוקצה לבחינה ולקידום של מתקני חלוץ ("פילוט") לטיפול בשפכי המפרדה או לטיפול מקדים ("קדם-טיפול") שיאפשר את הזרמתם הלאה למערכת הביוב האזורית באיכות סף מסוימת, שהמערכת דורשת. הסתבר, "דרך הרגליים", כי יש קושי הנדסי ואין הצדקה כלכלית לממשק הזבל הרטוב. מתקני הקדם-טיפול לתשטיפי המפרדות אינם מצליחים להתמודד עם הריכוזים הגבוהים של חומר אורגני שתשטיפים אלו מכילים. גם המתקנים הזולים (כמו הוספת כימיקלים פלוקולנטים למפרדה), יקרים בתפעול השוטף. זוהי, בין היתר, הסיבה לעידוד הרפתות השיתופיות לעבוד בממשק זבל יבש. ביולי 2003 אף תוקנו מפתחות ההשקעה והזכאות לסיוע במסגרת

זרימת שפכים בחורף – לפני הרפורמה

הרפורמה, כך שניתנה עדיפות לרפתות שאימצו ממשק זבל זה.

ממשק הזבל היבש – הפתרון המועדף

עקב המורכבות והעלויות של "ממשק הזבל הרטוב", הסבו מרבית הרפתות השיטות את ממשק הזבל ל"ממשק זבל יבש", כמו הרפתות המשפחתיות. אימוץ ממשק זה ע"י יצרני החלב הביא לחיסכון של עשרות מיליוני שקלים בהשקעות ברפתות, אך השאיר את הרפתות עם זבל במצב צבירה שבין מוצק לנוזל. מצב צבירה זה מהווה אתגר לא פשוט למפעיל הרפת, וכרוך במיצוק הזבל ע"י ערבובו עם חומרים סופחים (כמו גזם מקוצץ), עירומו, שינועו, אצירתו עד למועד פינויו מהרפת או יישומו בשדה. המפעלים האזוריים לטיפול בזבל נועדו לתת מענה לבעיה זו.

בפני המשק קיימת האופציה לעשות שימוש עצמי בזבל, לדישון ולטיוב השדות שלו, ובכך לחסוך פעמיים: גם את הוצאות סילוק הזבל וגם את רכישת הדשנים הכימיים

האם אפשר לפזר זבל גולמי בשדות, מדיניות המשרד בשנים הקרובות

בפני המשק קיימת האופציה לעשות שימוש עצמי בזבל, לדישון ולטיוב השדות שלו, ובכך לחסוך פעמיים: גם את הוצאות סילוק הזבל וגם את רכישת הדשנים הכימיים. קיימים לא מעט יתרונות בשימוש בחקלאות בזבל גולמי, לעומת זבל מעובד לקומפוסט: עשיר יותר בנוטרינטים, מחליף דשנים כימיים, מקיים את עקרון המחזור, זמינות גבוהה של החומר ועלות נמוכה. כמו כן, במרבית הרפתות קיימות התשתיות לאצירה מסודרת של הזבל. המשרד להגנת הסביבה מכיר ביתרונות אלו. בד"כ המפגעים לא נוצרים מעצם השימוש בזבל, אלא בעיקר מאצירה לא מסודרת. ראוי לציין ולהזהיר כי המשך השימוש החקלאי בזבל בע"ח גולמי (בלתי מעובד לקומפוסט) מאזים חדשות לבקרים. התנהלות בלתי אחראית, רשלנית ואף עבריינית של חקלאים מביאה לקריאות, מצד רשויות המפקדות על איכות הסביבה ובריאות

מאצרה לזבל מדרכים

ממשק זבל רטוב שטיפת מדרכים

הציבור, לאסור פיזור זבל לא מעובד בשדות. לא אחת נתקלים בערמות זבל גולמי, שלעתים עומדות לאורך עונות ושנים בשדות וכן בחקלאים שמיישמים אותו בשדה, באופן בלתי מבוקר, במינונים חורגים וללא הצנעה, מיד לאחר הפיזור.

התנהלות זו עלולה לגרום לזיהום מקורות מים: ערמת זבל על קרקע חשופה, מהווה בחורף, מקור נקודתי לזיהום (כתוצאה מהסעת הזבל או מרכיבים מומסים ממנו אל מקורות מים עיליים או תת קרקעיים). כמו כן, ערמת זבל כזו, או זבל שפוזר ולא הוצנע, מייצרים מטרדים סביבתיים של ריח, מקור לדגירת זבובים ומטרדי חזות.

הטענה אומרת שמכיוון שהזבל הגולמי הוא זמין וזול, האפשרות לעשות בו שימוש בלתי מבוקר ולגרום למפגעים היא בהסתברות גבוהה. הקריאות לאסור את השימוש בזבל גולמי

בזבל הקימו, במסגרת הרפורמה במשק החלב, מאצרות בנפח שמאפשר לפחות 4 חודשי אצירה מסודרת לפני הוצאת הזבל לשדה. המשרד להגנת הסביבה מקדם מדיניות שמהותה אצירת זבל על גבי התשתיות הייעודיות ופיזור הזבל, תוך פרק זמן קצר, ככל הניתן, (כ-24 עד 72 שעות) ממועד הוצאתו לשדה. בכל מקרה אסור לערום זבל בשדות לצורך אחסון.

אף שלא קיים חוק המטפל ישירות בנושא הזבל, המשרד להגנת הסביבה יכול לפעול ולאכוף ע"פ חוק המים (התשי"ט - 1959), החוק לרישוי עסקים (התשכ"ח - 1968) והחוק לשמירת הניקיון (התשמ"ד - 1984).

קיימים אזורים כדוגמת עמק חפר, שבהם ריכוז הפרות גדול מכפי שהשדות יכולים לשאת זבל, והרפתנים חויבו ע"י הרשות המקומית לסלק את הזבל לאתר מרכזי.

כמו כן, בשל חשש לשיטפת המזהמים לכנרת, הצורך להחריג ולאסור פיזור זבל לא מעובד בשדות שבאגן ההיקוות של הכנרת נמצא בבחינה, לאור הנתונים הבאים: באגן ההיקוות מוחזקות כ-12,000 חולבות ברפתות.

הזבל של כ-8,500 מהן מפונה למפעלים אזוריים ושל השאר (3,500) מפונה לזיבול שדות במצב לא מעובד. זאת בנוסף לזבל של כ-44,000 פרות לבשר שרועות בשדות אגן ההיקוות עם עגליהן.

האם אפשר להטיל מס כלשהו על דשנים כימיים?

לשימוש בזבלים כימיים יש עלויות מידיות וחיצוניות (סביבתיות) לא מעטות. כפי שהיטל ההטמנה, שנכנס לתוקף בחודש יולי 2007, הוטל על הטמנת אשפה באתרי ההטמנה כדי לעודד את המחזור, הטלת היטל על השימוש בדשנים כימיים יכולה לעודד את השימוש בזבלים אורגניים.

היטל כזה יעלה את ערך הזבל. גם ניצול הזבל להפקת אנרגיה ("אנרגיה מתחדשת") מעלה את ערכו, בעיקר כשמחיר החלופות ("אנרגיה ממקורות מתכלים" כמו נפט, פחם וגז טבעי) עולה. אגב, מאותה סיבה ניצול התיירס להפקת אנרגיה מתחדשת מעלה את ערכו, כפי שמורגש במחירי המספוא. ישנה כוונה להסדיר את עניין השימוש בדשנים בחקיקה, אך אין בינתיים הכנות להטלת "היטל דשנים כימיים".

מיצוק זבל עם פסולת אבוס

פיזור זבל בשדה

קרקע כמו מגורים, מסחר, תיירות וחקלאות, הפתרון העדיף מבחינת בקרה סביבתית, הנו פינוי זבל יומיומי לאתר מרכזי. עדיין, ניתן להשתמש בזבל לא מעובד בשטחים חקלאיים בתנאי שתישמר הקפדה על הוצאת הזבל לשדה רק בסמיכות למועד הפיזור, והצנעה שלו בקרקע מיד לאחר הפיזור. רפתות שאינן קשורות עם מתקן אזורי לטיפול

נאחזות בנימוקים כבדים, אם כי לא בהכרח מבוססים, כמו הפצת פתוגנים וסכנה לבריאות הציבור. לכן התנהלות רשלנית כזו מצד החקלאים היא בבחינת כריתת הענף עליו יושב ה"ענף".

כדי למנוע אפשרות של לחלול ונגירת תשטיפים לעבר מקורות מים וכדי למנוע מטרדי זבובים וריח בפסיפס הצפוף של שימושי

פסקי דין אחרונים בנושא איכות סביבה

הנאשמים הואשמו כי לא נמנעו מפעולות הגורמות או עלולות לגרום לזיהום מים, כי השליכו פסולת ולכלכו את רשות הרבים, וכן כי הפעילו עסק טעון רישוי ללא רישיון עסק, עברות על חוק המים, התשי"ט-1959, חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 וחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968.

פסק הדין: ביום 14.3.07, לאחר שהרפת הוסדרה והמפגעים שנבעו ממנה הוסרו, הגיעו הצדדים להסדר טיעון, שלפיו הודו הנאשמים 1, 2, 5 במיוחס להם בכתב האישום. בית המשפט הרשיע את הקיבוץ בעברות שיוחסו לו, והתבקש תסקיר קצין מבחן בעניינם של הנאשמים 2 ו-5. הנאשם 4 נמחק מכתב האישום בהסכמת הצדדים.

ביום 2.7.07 גזר בית המשפט על הקיבוץ קנס בסך 250,000 ₪, שישולם לקרן לשמירת הניקיון. כמו כן, חויב הקיבוץ לחתום על התחייבות על סך 350,000 ₪ שלא יעבור עברה מהעברות הסביבתיות בהן הורשע, למשך 3 שנים מיום החתימה, וכן על התחייבות ע"ס 60,000 ₪ שלא יעבור עברה שבה הורשע מתוך חוק רישוי עסקים, למשך 3 שנים. על נאשם 2 הוטלו עבודות בהיקף של 120 שעות של"צ ועל הנאשמת 5 הוטלו עבודות בהיקף של 80 שעות של"צ. ■

קנס בגובה 250,000 ש"ח לקיבוץ גזר בגין זיהום מקור מים משפכי רפת

ביום 2.7.07 פסקה כבוד השופטת זהבה בוסתן בבית משפט השלום ברמלה קנס ע"ס 250,000 ש"ח לקיבוץ גזר ונושאי תפקידים בו בגין זיהום מקור מים משפכי רפת.

העברות: הנאשמת 1 היא אגודה שיתופית, שהפעילה רפת בקיבוץ גזר (להלן: הקיבוץ), וזאת ללא רישיון עסק כדן. הנאשם 2 שימש כיו"ר המועצה הכלכלית של הקיבוץ. הנאשמת 3 שימשה כמנהלת הכספים ומנהלת עסקית של הקיבוץ. הנאשם 4 שימש כיו"ר הנהלת הרפת, והנאשמת 5 שימשה כרכזת תפעולית של רפת הקיבוץ, וקודם לכן כעוזרת מרכז הרפת. הנאשמים הואשמו כי בתאריכים שונים בשנים 1998 - 2005 לא טופלו שפכי הרפת כנדרש. ערמות זבל בקר ותשטיפים ניגרו מחצרות הרפת לכיוון תעלת הניקוז ההיקפית ומשם לנחל עזריה ונחל גזר. חלקים גדולים משטח הרפת היו חשופים ללא סככה וללא מרזבים תקינים, לחצרות לא היה מעקה מאצרה, וזבל הבקר נשטף עם הגשם. רפת הקיבוץ נמצאת באגן ההיקוות של ערוץ נחל עזריה ונחל גזר, והמהמים זרמו לכיוון מורד הערוץ וחלחלו לאקוויפר החלוקים של הנחל, תוך סיכון נביעות עונתיות במורד הערוץ.

האם כל הקומפוסט שמיצור בישראל ייצרך על ידי ענפי השדה?

ע"פ עבודה שהוכנה ע"י ד"ר חורחה טרז'צקי משה"מ - משרד החקלאות וחבריו (אומדן הביקוש לקומפוסט, נובמבר 2006), פוטנציאל השימוש בקומפוסט במגזר החקלאי כיום נאמד בכ-4.5 מליון מ"ק.

במחקרים שבוצעו במנהל המחקר ובשה"מ נמצא כי בנוסף לתועלות מהחלפת הדשן, במקרים מסוימים הייתה תוספת יבול (לעומת שימוש בדשנים כימיים), השפעה חיובית על ייצוב מבנה הקרקע ומניעה של מחלות קרקע. פוטנציאל ייצור הקומפוסט בישראל עומד על כ-1.5 מליון מ"ק.

חומר הגלם לייצור 85% מהקומפוסט הוא זבל בע"ח, ו-15% מקורו בבוצת שפכים עירוניים. עודפי הביקוש לקומפוסט, בהיתן הביקוש הפוטנציאלי, נאמדים ביותר מ-2.3 מל"מ.

ייתכן שבעתיד הרחוק, אם כתוצאה מטעמים אגרונומיים או של איכות הסביבה, יוחלט לעבור לשימוש בקומפוסט בשיעור נמוך יותר ליחידת שטח (פיזור הקומפוסט על בסיס מגבלת זרחן ולא על בסיס מגבלת חנקן, כפי שמבוצע היום).

במקרה כזה צפוי עודף היצע, שיוכל להיות מנותב למאגר קרקעות המרעה. ■

ואת עמדת בתי המשפט בנוגע להעלאת רף הענישה כלפי מזהמי סביבה ככלל, ומקורות מים בפרט.

בגזר הדין ציין בית המשפט, בין היתר, כדלהלן:

מעשיהם של הנאשמים חמורים. מתוך שיקולים כלכליים של נאשם 1 בלבד, ונוכח כוונתו להעביר את הרפת מנען למקום מרוחק אחר, בעזרת ההטבות שהוצעו במסגרת הרפורמה במשק החלב, במשך תקופה ממושכת, הנאשמים התעלמו מהפניות ומדוחות הביקורות, לא השקיעו בתשתיות הרפת בנען ולא תקנו את הדרוש למניעת או צמצום המפגעים. הנאשמים התעלמו מפניות נציגי משרד איכות הסביבה, מדוחות הביקורת שהועברו אליהם והמשיכו להפעיל את הרפת בנען, תוך גרימת המפגעים שתוארו בהכרעת הדין. כל זאת, אף שהיו ערים למיקומה הרגיש של הרפת הנובע מקרבתה לתעלת הניקוז. ■

שהוא האקוויפר הראשי בכל הקשור להספקת מים שאובים בישראל, המתאפיין בסלעים מוליכים.

בתאריך 29.5.07, לאחר שהרפת הועברה מן הקיבוץ והשטח שבו הופעלה נוקה, הרשיע בית המשפט את הנאשמים בעברות שיוחסו להם, למעט תאריכי עברה מסוימים.

בתאריך 6.8.07 גזר בית המשפט על הקיבוץ קנס בסך 280,000 ₪. כמו כן חויב הקיבוץ לחתום על התחייבות על סך 300,000 ₪ שלא לעבור עברה על חוק המים למשך שנתיים. על נאשם 2 מרכז המשק, הוטל קנס בסך 3,600 ₪ או 40 ימי מאסר תמורתם. על נאשם, מרכז הרפת, הוטל קנס בסך 750 ₪ או 10 ימי מאסר תמורתם. הקנסות ישולמו לקרן לשמירת הניקיון.

לדברי עו"ד תמר זהר, מהלשכה המשפטית במשרד להגנת הסביבה מדובר בקנס הגבוה ביותר שניתן עד היום לרפת. פסק הדין משקף את מדיניות המשרד להגנת הסביבה

קנס שיא בגובה 280,000 ₪ נגזר על קיבוץ נען, בגין גרימת מפגעים סביבתיים מרפת בעקבות תביעת המשרד להגנת הסביבה, קנסה שופטת בית משפט השלום ברמלה, נ. קפלינסקי, בסך של 280,000 ₪ את קיבוץ נען, את מרכז המשק ואת מרכז הרפת, בגין זיהום מקור מים משפכי רפת. כמו כן, חתם הקיבוץ על התחייבות כספית להימנע מהעברות שבהן הורשע בסך של 300,000 ₪ למשך שנתיים.

הנאשמים הואשמו כי בתאריכים שונים בשנים 2000-2003 לא טופלו שפכי הרפת כנדרש ערמות זבל בקר היו מונחות על קרקע חשופה, זבל ותשטיפים גלשו מחצרות הרפת לכיוון תעלת הניקוז, חלקים גדולים משטח הרפת היו חשופים ללא סככה וללא מרזבים תקינים לחצרות לא היה מעקה מאצרה, וזבל הבקר נשטף עם הגשם.

רפת קיבוץ נען נמצאת באגן ההיקוות של נחל שורק, בחלק המזרחי של אקוויפר החוף